

CZU 343.326

PARTICULARITĂȚILE SOCIAL-PSIHOLOGICE ALE PERSONALITĂȚII INFRACTORULUI TERORIST

Iurie LARII,

doctor în drept, conferențiar universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

Oleg RUSU,

doctor în drept, conferențiar universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

Lupta cu criminalitatea în general și infracțiunile cu caracter terorist în special nu poate fi eficientă fără o cunoaștere profundă a faptului cine și de ce săvârșesc infracțiuni. Aprecierea stării și dinamicii criminalității, prognoza-tarea tendințelor sale depind de datele generalizate despre personalitatea celor care săvârșesc infracțiuni, caracteristica contingentului respectivelor persoane în funcție de vârstă, starea familială, studii, particularitățile psihologiei etc.

Astfel, potrivit autorului, pentru a contracara amenințarea teroristă este necesar de a cumula eforturile celor mai diverse instituții sociale, este importantă poziția activă a statului. Un rol semnificativ în domeniul contracarării terorismului în condițiile actuale trebuie să-l aibă studierea minuțioasă și sistematică a personalității teroristului precum și a factorilor (inclusiv social-psihologici), care pot duce la creșterea numărului de teroriști. Fără o analiză a personalității teroristului nu este posibil de elaborat măsuri eficiente de luptă cu acest fenomen periculos și distructiv al lumii contemporane.

Cuvinte-cheie: Terorism, contracararea terorismului, grup terorist, personalitatea teroristului, psihologia tero-ristului, portretul social-psihologic al teroristului.

SOCIAL-PSYCHOLOGICAL PECULIARITIES OF TERRORIST PERSONALITY

Iurie LARII,

PhD, associate professor, Academy “Stefan cel Mare” of MIA

Oleg RUSU,

PhD, associate professor, Academy “Stefan cel Mare” of MIA

The fight with overall crime and offences with terrorist character in particular, cannot be effective without a deep knowledge of who and why commits crimes. Assessment of the status and dynamics of the crime and forecasting its trends depend on the generalized data about the personality of those who commit offences, the characteristic features of these persons depending on age, family status, studies, psychological peculiarities etc.

Thus, according to the author, to counter the terrorist threat, it is necessary to combine efforts of various social institutions, an active position of the state is important. A significant role in counteracting terrorism in the present circumstances must be a thorough and systematic study of the terrorist and the factors (including social-psychological ones) that can contribute to increase the number of terrorists. Without an analysis of the terrorist personality is not possible to elaborate effective measures to combat this dangerous and destructive phenomenon of the contemporary world.

Key words: Terrorism, countering terrorism, terrorist group, the personality of the terrorist, terrorist psychology, socio-psychological portrait of the terrorist.

Introducere. Evoluțiile geopolitice, luptele dintre state, războaiele civile interminabile și luptele interne ale unor țări, dar și luptele interioare ale individului, aduc în prim-plan schimbări majore care proiectează viitorul într-un labirint încâlcit și periculos [1, p.18].

Astfel, începutul noului mileniu este

caracterizat de trăsături distincte ce afectează sistemul securității internaționale, conflictele etnice și religioase, sărăcia, pretențiile hegemoniste ale unor state reprezentând riscuri majore pentru escaladarea atacurilor teroriste în lume, resuscitează actualitatea studiului științific al terorismului.

Terorismul reprezintă produsul for-

țelor distructive în societate și persoană, reflectă cultul violenței și conduce pe toate dimensiunile la fortificarea și răspândirea sa, devalorizând viața umană. Terorismul diminuează semnificativ importanța legilor și posibilitatea compromisurilor, care reprezintă un atribut indispensabil al civilizației aducând în același timp forța brutală în rangul principalului regulator al vieții sociale, inclusiv internaționale.

Rezultate și discuții. Un prim punct de vedere, deosebit de interesant, îi aparține lui Quintilliano Saladana, care, încercând să definească atentatul politic și cel de crimă internațională, ajungea la concluzia conform căreia terorismul reprezintă „...o metodă de a stăpâni masele și a paraliza acțiunea lor, prin mijlocul constrângerii psihologice și al intimidării criminale. Rezultatul său este o stare de violență provocată prin mijloace de izolare, în succesiunea actelor de violență, executate în scopul de a inspira teroare...” [2, p. 29]. Conform definiției date de către Departamentul Apărării al SUA, terorismul presupune „...folosirea calculată a violenței sau a amenințării cu violența pentru a atinge țeluri politice, religioase sau ideologice prin implementarea fricii sau folosirea intimidării sau a coerciției” [3, p. 1-2].

Contracarea terorismului contemporan ca imperativ al consolidării sistemului de securitate internațională se desfășoară în condițiile sporirii complexității acestui fenomen, datorat extinderii intereselor geostrategice ale diferitor state, ceea ce duce la globalizarea riscurilor și amenințărilor la adresa stabilității globale.

Astfel, pentru a contracara amenințarea teroristă este necesar de a cumula eforturile celor mai diverse instituții sociale, este importantă poziția activă a statului. Un rol semnificativ în domeniul contracării terorismului în condițiile actuale trebuie să-l aibă studiarea minuțioasă și sistemat-

că a personalității teroristului precum și a factorilor (inclusiv social-psihologici), care pot duce la creșterea numărului de teroriști. Fără o analiză a personalității teroristului nu este posibil de elaborat măsuri eficiente de luptă cu acest fenomen periculos și distructiv al lumii contemporane.

Analiza personalității teroristului reprezintă un element indispensabil al caracteristicii criminologice a terorismului. O semnificație deosebită o are analiza calităților specifice ale personalității teroriștilor în contextul evidențierii motivării comportamentului de tip terorist. În acest sens Iu. Antonean arată că motivarea terorismului poartă un caracter complex, multidimensional și neunivoc, iar motivele urmează a fi diferențiate în funcție de personalitatea și tipul concret al actului terorist [4, p. 251].

Un alt cercetător, Lebedev I.V., face legătura dintre motivele comportamentului infracțional și viziunile, interesele, orientările sociale și deprinderile teroristului. Examinând stereotipurile de comportament, el menționează că toate acestea au o legătură directă cu motivarea comportamentului criminal al personalității teroristului [5, p. 97].

Formarea personalității teroristului și a portretului său social-psihologic are loc ca rezultat al convergenței a trei determinante importante ale dezvoltării personalității, și anume: mediul sociocultural (demografia, studiile, religia, apartenența națională etc.), mecanismele neconștientizate ale dezvoltării personalității (psihodinamica comportării și comunicării, reflexele psihologice de autoapărare etc.); formarea orientării teroriste (motivele conștientizate, valorile (inclusiv religioase) etc.) [6, p. 19]. Astfel, premisele social-psihologice ale devenirii tipului terorist de personalitate pot fi convențional divizate în trei grupe și anume: specificul social-psihologic al macromediului; particularitățile individuale ale persoanei; predispunerea persoanei către o activi-

tate teroristă.

Reieșind din cele specificate mai sus, este puțin probabil de a evidenția o cauză universală în baza căreia persoana respinge valorile moral-spirituale ale societății și pășește pe calea terorismului. În baza unor anchetări ale teroriștilor, participanții de rând ai mișcărilor teroriste au pășit pe calea terorismului în baza unor noeme, legate de răzbunarea pentru rudele decedate, prieteni, locuința distrusă, alăturării la tovarășii de idei după principiul patriotismului fals (apărarea patriei, poporului și pământului de „dușmani”) precum și a fricii de o eventuală prigonire din partea puterii locale sau a militanților înarmați în cazul nealăturării la mișcarea de rezistență etc. În afară de aceasta, în mediul terorist este răspândită și înșelarea pe teme religioase caracterizată prin interpretarea eronată a islamului [7, p. 46].

Este destul de dificil de a prezenta un portret social-psihologic universal al teroristului, deși în literatura științifică pot fi întâlnite diverse variante ale unui asemenea portret. În opinia noastră, o remarcă destul de exactă o face autorul S. Dikaev menționând că „în rândul teroriștilor pot fi întâlnite persoane de vârstă, sex, religie, apartenență partinică diferită, precum și cu un nivel intelectual, dezvoltare psihică și asigurare materială diferită” [8, p. 87]. Ținând cont de aceasta, deseori este dificil de vorbit, chiar și în linii generale, despre calitățile și particularitățile personalității teroristului. Este important de a avea în vedere că personalitatea teroristului se formează nu doar sub influența diferitor mecanisme ale dezvoltării persoanei, dar și a unui anumit mediu sociocultural care, în mare parte, determină orientările de bază ale personalității.

Desigur, oamenii nu se nasc și nu devin teroriști imediat. Devenirea ca membru al unei organizații teroriste are loc prin socializarea personalității care presupune un proces de includere a individului în mediul

social, asimilarea de către el a influențelor sociale, aderarea la sistemul valorilor sociale și de grup. Socializarea personalității presupune un proces de edificare de către ea a unei anumite strategii de activitate, un proces de mobilizare a forțelor și posibilităților subiectului.

Clasificarea teroriștilor în baza unor temeuri reprezintă o sarcină destul de complexă ținând cont de diversitatea cauzelor social-psihologice și a formelor de manifestare a fenomenului terorismului, care depind de tradițiile culturale și naționale ale statelor, structura socială și mulți alți factori [9, p. 4].

În literatura criminologică sunt evidențiate șase grupe de semne care caracterizează personalitatea infractorului, și anume: 1) social-demografice; 2) juridico-penale; 3) caracterul diferitor domenii de activitate și relații sociale; 4) calitățile morale; 5) semnele psihologice; 6) caracteristicile fizico-biologice [10, p. 298; 11, p. 298-302].

Cercetarea semnelor social-demografice ale teroriștilor arată că actele teroriste sunt săvârșite în special de către bărbați. Însă femeile, de asemenea, participă la activitatea teroristă. Femeia, fiind după natura sa mai predispusă decât bărbatul la o percepere rațională a realității, fiind în esență mai emotivă și mai predispusă la fanatism resimte necesitatea de a avea un ideal oarecare, pentru care s-ar putea de luptat până la sfârșit.

La atragerea femeilor în organizațiile religioase teroriste și folosirea lor în activitatea teroristă contribuie următoarele cauze: ele trezesc mai puține bănueli din partea serviciilor speciale; ele pot fi mai ușor pregătite pentru actele teroriste suicidare, deoarece pot fi mai ușor influențate decât bărbații. Actul terorist săvârșit de către o femeie generează un efect propagandistic mare în societate.

În afară de aceasta, femeia transfor-

mată în kamikaze nu necesită a fi instruită în arta militară și metodele conspirării. Astfel, ea apare în calitate de armă ieftină de o singură folosință. Totodată, actele teroriste, săvârșite de către femei, sunt capabile să ridice spiritul de luptă al militanților de gen masculin.

De asemenea, este necesar de menționat că în rândul teroriștilor sunt și foarte mulți adolescenți minori care participă activ în terorismul național și religios [4, p. 280]. Anume generația tânără, datorită infanțității intelectuale și morale, cade ușor în cursa naționalismului radical, a ideilor sociale și religioase [12, p. 107].

În activitatea teroristă, de regulă, sunt antrenate persoane sănătoase fizic și mintal, însă care au anumite particularități psihologice (deseori căpătate). Ele țin în primul rând de respingerea celor care gândesc altfel și de orientarea spre lupta cu ideologia și religia străină etc. Considerăm că o astfel de poziție este condiționată de nivelul scăzut al studiilor și al conștiinței juridice al membrilor organizațiilor teroriste. Majoritatea din ei nu au studii sau sunt limitate la 4-5 clase ale școlii primare. Persoane care au studii medii, speciale sau superioare sunt reprezentați în special prin teroriștii anarhiști conducători ai formațiunilor militare ilegale și ideologi ai terorismului [7, p. 47].

Psihiatrul W. Rasch ne atrage atenția asupra faptului că nu s-au găsit date concludente pentru ipoteza conform căreia un număr semnificativ de teroriști ar fi anormali sau ar suferi de tulburări psihice [13, p. 48]. În mod similar, Ferracuti și Bruno subliniază că o explicație psihiatrică generală a terorismului, este imposibilă [14, p. 189]. Dacă am fi putut spune că toți teroriștii sunt bolnavi psihic, ar fi fost probabil cea mai ușoară modalitate de a rezolva această problemă.

Deși există argumente care susțin că terorismul nu este rezultatul tulburărilor de

personalitate sau a psihopatologiei, acest lucru nu înseamnă că decizia politică de a se uni într-o organizație teroristă nu este influențată și în unele cazuri determinată de motive psihologice inconștiente sau latente. Problema constă în dificultatea de a găsi un numitor comun într-un grup divers de persoane.

Unul dintre posibilele motive pentru numărul mic de persoane bolnave patologic din rândul teroriștilor ar putea fi faptul că cele mai multe organizații sunt foarte atente cu privire la persoanele pe care le recrutează, le supun anumitor teste și elimină imediat membrii care ar putea pune în pericol supraviețuirea grupului.

În acest sens, teroristul este o persoană rațională, dar care nu concepe și nu își dă seama de suferința victimelor sale. În schimb, liderul unui astfel de grup terorist are o inteligență peste medie și este capabil să estimeze costurile și mai ales câștigurile unor astfel de acțiuni. Prin personalitatea sa deschisă, fiind o persoană sociabilă, cooperează cu ușurință nenumărați discipoli pe care cu siguranță îi va convinge că scopurile organizației vor fi pe primul plan și vor fi obligați, pentru binele lor și al grupării, să folosească orice metode (violență, sinucidere) pentru a duce planul la bun sfârșit [1, p. 9].

În majoritatea cazurilor, liderul este un individ carismatic, carismă ce îl ajută în a-i convinge pe cei din jurul său de corectitudinea acțiunilor întreprinse și de necesitatea alăturării unui novice ca adept al organizației. Liderii apelează deseori la citate religioase pentru justificarea crimelor și violențelor, pentru a-și duce la bun sfârșit scopurile, fie cele religioase, financiare sau politice. Grupările teroriste asigură membrilor, sentimentul de apartenență, sentimentul de putere și în unele cazuri și nevoia de răzbunare după moartea unui membru al familiei, sau răzbunarea unei întregi so-

cietăți, pentru că a fost dur lovită și exploataată. În astfel de organizații discreditarea liderilor, diminuarea puterii acestora pot fi cea mai bună metodă pentru ca acestea să fie dezbinat, iar noile recrutări să fie stopate [1, p. 9].

O influență semnificativă la săvârșirea infracțiunilor o au trăsăturile moral-psihologice ale teroriștilor. Caracterizând calitățile psihofizice social-semnificative ale personalității teroriștilor considerăm că în ea interacționează următoarele calități social-periculoase cum ar fi: sadismul; impertinența; cruzimea; agresivitatea; spiritul răzbunător; cinism; egoism; maximalism; intoleranța extremă față de ideile altora; renunțarea la normele social-juridice general acceptate în societate; lipsa înțelegerii valorii vieții; tendința spre autoafirmare și autoritate; predispunerea spre violență și un comportament riscant; incapacitatea de a compătimi alte persoane; autojustificarea acțiunilor săvârșite; impulsivitate sporită.

În afară de aceasta, pericolul social al personalității teroristului deseori mai este condiționată de:

credința oarbă în justetea ideologiei sale și respingerea altor opinii;

fanatism, adică concentrare exclusivă asupra unor idei și principii.

Viziunea teroriștilor asupra lumii reprezintă mai curând o fotografie alb-negru fără nuanțe, fără dialectică, fără împletirea complexă a diferitor nuanțe ale spectrului politic, fără contrariile între diverse forțe, orientări și tendințe. Lumea conștiinței extremiste este o lume maniheică, strict divizată în „binele” absolut și „răul” absolut.

Una din cele mai periculoase trăsături ale personalității teroristului este faptul că pentru el viața persoanei nu are valoare [15, p. 23], respingând dreptul de bază al omului, și anume dreptul la viață [12, p. 195]. Anume prin aceasta se manifestă atitudinea deosebită a teroristului față de moarte:

el este atras de moarte, de distrugere și autodistrugere, el nu prețuiește viața (nuci a altora, nici a sa), permanent este cu gândul la moarte, în permanență se află într-o stare extaziată de a muri, iar deseori chiar dorește să moară pentru a-și atinge scopurile. Anume o astfel de stare lăuntrică îl călăuzește pe terorist spre comiterea actelor teroriste prin autolichidare și autosacrificare (teroriștii kamikaze).

Procesul de devenire ca participant a unui grup terorist este unul destul de complex și specific de includere al unui individ concret în mediul social cu un sistem de valori deosebit, care sunt inadmisibile pentru cea mai mare parte a societății sau chiar în general nu sunt percepute ca valori, ci dimpotrivă, sunt condamnabile. Premisele social-psihologice ale formării personalității teroristului pot fi convențional divizate în două grupuri reieșind din orientările nivelului macro și micro: primul grup reprezintă particularitățile social-psihologice ale macromediului; al doilea grup reprezintă particularitățile individuale ale micromediului [16, p. 115-123].

În acest context autorul I.V. Kononov, cercetând psihologia teroriștilor, menționează următoarele: 1) la completarea rândurilor teroriștilor kamikaze contribuie condițiile social-economice nefavorabile (sărăcia, lipsa perspectivelor, circumstanțe personale dificile); 2) un anumit rol îl joacă proslăvirea și mitizarea „faptelor” lor, precum și recompensa materială acordată rudelor teroriștilor; 3) pentru săvârșirea actelor teroriste sunt alese persoane care nu doar sunt fidele, din punct de vedere ideologic, dar care sunt și total dependente de organizatori, de exemplu, nu și-au onorat angajamentele privind returnarea unor împrumuturi; 4) deseori în calitate de kamikaze sunt utilizați oamenii profund religioși, care au săvârșit o infracțiune și au fost condamnați de către instanțele sharia la

pedeapsa capitală, deoarece pe ei îi conving că moartea în procesul îndeplinirii actelor diversionist-teroriste garantează o ispășire totală a vinovăției [17, p. 32-33].

Un aspect care a atras mulți cercetători este predispoziția individuală sau atitudinea față de violență și agresiune, deși apartenența la o organizație teroristă nu implică în mod necesar participarea directă în activitățile violente. Atracția pentru violență nu pare a fi un aspect dominant în personalitatea unui individ care decide să facă parte dintr-o organizație teroristă.

Sunt din ce în ce mai mulți autori care resping concepția monolitică de agresivitate și sugerează că domeniul cuprinde diferite tipuri de comportamente, care se disting unele de celelalte nu numai prin formă, ci mai ales prin natură și motivație.

Violența transcende psihopatologia [18, p. 31]. Nu există nici o scuză sau justificare pentru utilizarea violenței, aceasta nu este nici universală, nici inevitabilă și nici instinctivă.

Oamenii de știință israelieni au efectuat studii biografice post-mortem pe un eșantion de 93 de atentatori sinucigași palestinieni. Aceștia erau bărbați, cu vârste cuprinse între 17 și 22 de ani, care nu aveau educație, în mare parte erau șomeri și necăsătoriți. Într-adevăr, aceștia erau tineri neinstruiți cărora în momentul în care au intrat în organizație, comandantii grupărilor sinucigașe palestinieni le-au spus: „Aveți o viață fără valoare (statisticile de șomaj în lagăre au fost între 40 și 70 la sută, în special în rândul celor care nu au absolvit liceul), puteți face un lucru de valoare cu viețile voastre, care să vă introducă în rândul martirilor, familiile voastre vor câștiga prestigiu, vor fi mândri de voi și vor obține beneficii financiare”. Din momentul în care intrau în organizație nu mai erau lăsați singuri, cineva dormea în aceeași cameră cu ei cu o noapte înainte de acțiune pentru a se asigu-

ra că aceștia nu dau înapoi și erau practic escortați la locul „operațiunii de martiraj”.

Teroriștii fanatici, adesea kamikaze, sunt gata să sacrifice orice pentru îndeplinirea idealului lor național, politic sau religios. Ei sunt recrutați din păturile cele mai sărace și mai necultivate ale societății, dintre indivizii crescuți într-un climat social de disperare și mizerie, favorizant al urii, șovismului, exclusivismului, obscurantismului religios și al xenofobiei [19, p. 264].

Personalitatea teroristului-fanatic pune accent pe calitățile raționale ale teroristului. Astfel acesta este considerat un individ cu sânge rece, logic, cu satisfacții mai mult ideologice sau politice decât financiare [19, p. 297].

Concluzii. Dacă am generaliza rezultatele unor cercetări în domeniu [20, 21], putem evidenția următoarele particularități caracteristice ale teroriștilor:

1. Calitatea comună pentru mulți teroriști – tendința spre externalizare, căutarea în afară a surselor problemelor personale. Urmează de menționat că externalizarea este caracteristică practic tuturor categoriilor de teroriști: politici, separatiști, etnoreligioși. Explicarea propriilor neajunsuri, insuccese și erori doar prin viclenia și răutatea dușmanilor, probabil este cauza cruzimii deosebite la săvârșirea actelor teroriste și a lipsei de compasiune față de victime.

2. O altă trăsătură psihologică a personalității teroriștilor este preocuparea excesivă de propria persoană și atenția diminuată față de sentimentele altora, uneori chiar ignorarea acestora.

3. Persoanele predispuse la acte de terorism fac parte din categoria persoanelor pentru care este caracteristică prevalarea emoțiilor asupra rațiunii, aprecieri subiective, toleranță scăzută și lipsa autocontrolului necesar.

4. În rândul teroriștilor sunt multe persoane pentru care participarea la activi-

tățile cu caracter terorist este ca un joc. O astfel de particularitate a personalității teroriștilor este necesar de a fi luată în calcul la desfășurarea operațiunilor antiteroriste, de exemplu în negocierile cu cei care au luat ostatici. Trebuie ținut cont că pentru teroriști viața (atât propria, cât și a altor persoane) poate apărea doar în calitate de plată pentru satisfacția pe care ei o primesc de la participarea la o joacă captivantă.

5. Majorității teroriștilor le este specifică intoleranța totală față de cei care gândesc altfel. Cei care gândesc altfel urmează a fi umiliți și distruși. Particularitățile psihopsihiatrice ale personalității teroristului, în mare parte, sunt determinate de faptul că el are tangențe cu moartea, fapt care, pe de o parte, influențează asupra psihicului, faptelor și acțiunilor în care el este implicat, iar pe de altă parte, el tinde spre ea.

În concluzie, personalitatea teroristului, în lumina celor mai prestigioase teorii social-cognitive, arată modul în care este structurată aceasta, ea implicând competențe și deprinderi ale teroristului, scopuri dezirabile la care aspiră fiecare terorist în parte, procesele specifice ale sinelui teroristului, care sunt parte integrantă a personalității lui, și procesele implicate, adică învățarea observațională în timpul instructajului la care sunt supuși pe o perioadă determinată (copii, adolescenți și tineri) și autoreglarea.

Referințe bibliografice

- Coșea R. Terorismul suicidal – amenințare gravă la adresa securității naționale și internaționale Rezumatul tezei de doctorat. București, 2015. 19 p.
- Apud M., Ferchedău-Munteanu M. (coord.). Terorismul – istorie, forme, combatere. București: Omega, 2001. 225 p.
- TC 19-16, Coutering Terrorism on US Army on Installation, 25 april 1983. p. 1-2 (Manual al armatei americane). 207 p.
- Антонян Ю. М. Терроризм. Криминологическое и уголовно-правовое исследование. Москва: Щит-М, 1998. 303 с.
- Лебедев И. В. Характеристика личности осужденного за терроризм. În: Человек, преступление и наказание. 2005. Nr. 3(51). с. 114-116.
- Белокуров Г. Мотивационная направленность личности террориста. În: Юридическая психология. 2008, № 2. с. 16-20.
- Красильников А. Личность террориста: криминологический аспект. În: Законность. 2008 № 5. с. 46-48.
- Дикаев С. У. Шестаков Д. А. (отв. ред.) Терроризм: явление, причины, противодействие. Частная криминология. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2010. 327 с.
- Оксюк Т. Совершенствование уголовно-процессуальных мер борьбы с терроризмом. În: Законность. 2008. № 12. с. 3-9.
- Криминология под редакцией А. Долговой. Москва: Норма, 1999. 816 с.
- Российская криминологическая энциклопедия: Преступность и борьба с ней в понятиях и комментариях. Под общ. ред. А.И. Долговой. Москва: Норма, 2000. 802 с.
- Сукиасян С. История болезни цивилизации: диагноз терроризм (попытка психопатологического анализа). Ереван: Асогик, 2005. 266 с.
- From Rex Hudson, The Sociology and Psychology of Terrorism: Who Becomes a Terrorist and Why? (Federal Research Division, Library of Congress, 1999. <http://www.stopviolence.com/9-11/terrorism/terrorism-psychosis.htm> (vizitat 24.02.2017)
- Ferracuti, F., Bruno F.. Psychiatric aspects of terrorism in Italy. In The mad, the bad and the different: Essays in honor of Simon Dinitz, edited by I. L. Bar-

- ak-Glantz and C. R. Huff. Lexington, MA: Lexington Books. 1981. 308 p.
15. Волобаев С. Типичные свойства личности террориста. În: Следователь, 1998, № 9. с. 21-24
16. Шахов М. Н. Теоретические проблемы современного терроризма. Москва: ИБПИТ, 2003. 280 с.
17. Коновалов И. В. Психология терроризма. În: Юридическая психология. 2007. Nr. 4. с. 30-34.
18. Alonso-Fernandez F. Fanaticos Terroristas. Claves Psicologicas y Sociales del Terrorismo. Barcelona: Salvat, 2002. 243 p.
19. Delcea C. Bădulescu A. Terorismul: Studii și cercetări asupra fenomenului terorist. Cluj-Napoca: Risoprint, 2008. 375 p.
20. Соснин В.А. Психология современного терроризма: учебное пособие. Москва: ФОРУМ, 2010. 160 с.
21. Назаркин М. В. Криминологическая характеристика и предупреждение терроризма. Диссертация кандидата юридических наук. Москва, 2007. 197 с.

Despre autori

Iurie LARII,
doctor în drept, conferențiar universitar,
director al Departamentului știință,
dezvoltare proiecte și cooperare
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: iulari72@gmail.com
tel.: 079402873

Oleg RUSU,
doctor în drept, conferențiar universitar,
șef al Catedrei „Științe penale” a
Academiei „Ștefan cel Mare”
e-mail: stiintepenale2017@mail.ru
tel.: 079407541

About author

Iurie LARII,
PhD, associate professor,
Director of the Department of Science, Project
Development and Cooperation
of the Academy “Stefan cel Mare” of MIA
e-mail: iulari72@gmail.com
tel.: 079402873

Oleg RUSU,
PhD, associate professor,
Chief of the Department
“Criminal Sciences”
of the Academy “Stefan cel Mare” of MIA
e-mail: stiintepenale2017@mail.ru
tel.: 079407541